

Asia: VN/11996/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain 126 §:n kumoamisesta ja laiksi eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Animalia ry kiittää lausuntopyynnöstä. Vastustamme esitettyä luonnosta, jossa poistettaisiin porsaiden kirurgisen kastraation kieltoa koskeva 126 § eläinten hyvinvointilaista. Kielto olisi tulossa voimaan vasta vuonna 2035, joten kiellon peruminen jo tässä vaiheessa olisi paitsi eläinten kannalta väärin ja kestäväntöntä, myös erittäin hätiköityä.

Vuonna 2024 voimaan tulleessa eläinten hyvinvointilaissa porsaiden kirurginen kastratio kiellettiin 12 vuoden siirtymäajalla: tulehduskipulääkitys tuli heti pakolliseksi, paikallisuudutus vaaditaan vuodesta 2027, ja varsinainen kastraatiokiello tulisi voimaan vasta vuonna 2035.

Porsaiden kirurgisen kastraation kiellon perumista ajaa lihateollisuus - eivät tuottajat tai muut tahot. Lihateollisuus perustelee vaatimustaan sillä, että kieltoa valmisteltaessa sen taloudellisista vaikutuksista ei tehty riittäviä laskelmia, mikä mainitaan myös luonnoksen muistiossa. Teollisuus on esittänyt omia laskelmiaan, mutta niiden lisäksi tarvitaan puolueettoman tahon laskelmat ennen kuin todellisista kustannuksista voidaan puhua. Laskelmat tulisi tehdä erilaisille skenaarioille, eikä tyytyä vain yhteen mahdolliseen arvioon kustannuksista.

Taloudellisia seikkoja tärkeämpää olisi kuitenkin arvioida tarkasti kastroidintikiellon vaikutukset eläinten hyvinvointiin, sillä kyse on eläinten hyvinvointilain muutoksesta.

Maa- ja metsätalousministeriö rahoittaakin tällä hetkellä Luonnonvarakeskuksen kolmevuotista hanketta, joka päättyy 31.5.2026. Hankkeessa tutkitaan muun muassa kastroiditujen ja

kastroimattomien sikojen kasvatusta ja hyvinvointia, lihan laatua ja jalostusta, sianlihan kulutusta sekä karjunhajun tunnistusmenetelmiä. Myös karjunhajun esiintyvyys selvitetään. Lopuksi arvioidaan karjuporsaiden kastraation vaihtoehtojen taloudelliset ja tuotannolliset vaikutukset tuotantoketjussa.

On mielestämme erittäin huonoa hallintoa, että kiello aiotaan perua jo ennen kuin ministeriön rahoittama hanke on saatu päätökseen ja sen tulokset ovat tiedossa. Vähimmäisvaatimus näin isoissa lakimuutoksissa olisi se, että asia on selvitetty perinpohjaisesti ja ministeriön omat hankkeet aiheesta on saatettu loppuun, jotta niiden tulokset voidaan arvioida ennen päätöksen tekoa.

Esityksen muistiossa todetaan: "Esityksen tavoitteena on estää kastraatiokiellosta sika-alalle aiheutuvat lisäkustannukset ja siten auttaa alaa selviytymään haastavassa markkinatilanteessa, johon ovat vaikuttaneet muun muassa yleinen kustannusten nousu sekä kansanterveyden turvaamiseksi toteutettavasta salmonellavalvontaohjelmasta johtuvat lisääntyneet taloudelliset riskit. Tätä kautta tavoitteena on turvata kotimaista sianlihan tuotantoa ja Suomen huoltovarmuutta."

Lausunnolla oleva esitys koskee eläinten hyvinvointilakia, joka ei siis ole maataloustuottajien tai eläintuotannon suojelua koskeva laki. Eläinten hyvinvointilain ensimmäisessä pykälässä sanotaan: "lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. Lain tarkoituksena on myös lisätä eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua." On täysin eläinten hyvinvointilain vastaista, että lakimuutosta perusteellaan vain taloudellisilla vaikutuksilla - jotka kaiken lisäksi perustuvat yksipuolisiin laskelmiin. Eläinten hyvinvointia ei saa heikentää taloudellisiin syihin vedoten. Ennen kaikkea eläinten hyvinvointilakia tulee kehittää kohti korkeampia standardeja eikä ottaa askelia taaksepäin.

Lisäksi on tärkeää huomioida myös se, että kastraatiokiellon tullessa voimaan Suomi voisi näyttäytyä edelläkävijänä, joka uskaltaa tehdä eläinten hyvinvointia edistäviä päätöksiä ja näyttää esimerkkiä muille valtioille.

Myös muutamissa muissa EU-maissa harkitaan Suomen esimerkin seuraamista ja porsaiden kirurgisen kastraation kieltämistä. Tietyissä Euroopan maissa, kuten Alankomaissa, Isossa-Britanniassa, Espanjassa, Portugalissa ja Kreikassa, kastroimattomien karjujen kasvatusta on yleistä jo nyt. Onkin todennäköistä, että kirurginen kastratio kielletään koko EU:ssa jossain vaiheessa. Suomessa kehitettyjä kastroimattomien karjuporsaiden kasvatuskäytäntöjä ja karjunhajun tunnistamisen menetelmiä voitaisiin hyödyntää tulevaisuudessa myös muissa maissa. Se, että ala Suomessa luopuisi kirurgisesta kastraatiosta vapaaehtoisesti, kuten muistiossa mainitaan, ei ole realistista. Tämä nähtiin jo aiemman vapaaehtoisen sitoumuksen kohdalla, kun sika-ala ei saavuttanut kirurgisesta kastraatiosta luopumista vuoteen 2018 mennessä.

Laissa eläinten hyvinvoinnista (6 §) todetaan, että ”Eläimille ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä eikä niiden hyvinvointia saa tarpeettomasti vaarantaa.” Kirurginen kastraatio on erittäin kivulias toimenpide, jonka tekeminen ei ole välttämätöntä. Se aiheuttaa porsaille useiden päivien ajan jälkipipua ja lisää kuolleisuutta.

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisussa ”Porsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopumista valmistelevan työryhmän loppuraportti” (2023:16) todetaan seuraavaa: ”Porsaiden kastraatio on toimenpiteenä hyvin kivulias. Se tehdään hyvin nuorille eläimille, joilla ei nykytiedon mukaan ole taitoja hallita kipua psyykkisellä tasolla ja voimakas kipukokemus voi olla niiden fysiologiaa muuttava tekijä. Varsinaisen toimenpiteen jälkeinen kipu jatkuu useita päiviä. Suomalaisen tutkimuksen (FINCAS-hanke) mukaan porsaiden kastraatio aiheuttaa myös koko pahnueen ja emon käyttäytymisen muutoksen pidemmäksi aikaa.”

Voidaan siis todeta, että kirurginen kastraatio aiheuttaa eläimille tarpeetonta kipua tai kärsimystä ja vaarantaa niiden hyvinvointia. Siten kirurginen kastraatio on vastoin eläinten hyvinvointilain vaatimuksia, eikä vain taloudellisista syistä johtuen saisi lain vaatimuksiin tehdä poikkeusta.

Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen EFSA on vuonna 2022 antamassaan tieteellisessä raportissa sikojen hyvinvoinnista todennut, että porsaiden kirurginen kastroidi ilman anestesiaa aiheuttaa kipua kaiken ikäisille porsaille ja sillä on lyhyen ja keskipitkän aikavälin kielteisiä hyvinvointivaikutuksia, kuten pehmytkudosvaurioita ja ihovaurioita, käsittelystä aiheutuva stressiä, pelkoa ja kipua. EFSA:n mukaan kirurgisesta kastraatiosta luopuminen on suositeltavaa eläinten hyvinvoinnin kannalta, ja ensisijaiseksi vaihtoehdoksi suositellaan immunokastraatiota.

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta on julkaissut vuonna 2021 kannanoton, jossa neuvottelukunta on esittänyt huolensa porsaiden hyvinvoinnin heikkenemisestä kirurgisen kastraation takia ja todennut immunologisen kastraation tai täyskarjujen kasvatuksen olevan sikojen hyvinvoinnin kannalta parempia vaihtoehtoja. Myös muun muassa Suomen Eläinlääkäriliitto kannattaa porsaiden kirurgisen kastraation kieltä. Vuonna 2022 toteutetussa kyselytutkimuksessa 62 prosenttia suomalaisista on toivonut, että porsaiden kirurginen kastroidi lopetetaan.

Kirurgiselle kastraatiolle on olemassa vaihtoehtoja, kuten täyskarjujen kasvatus tai kahdella rokotteella tehtävä immunokastraatio. Näitä molempia vaihtoehtoja käsitellään perustelumuiotiossa varsin pintapuolisesti, eikä kummankaan käyttöä ole tutkittu Suomen olosuhteissa vielä riittävästi.

Edellä mainituista perusteista johtuen katsomme, että porsaiden kirurgisen kastraation kieltö tulee pitää eläinten hyvinvointilaissa ja siten perua esitys tämän pykälän osalta. Taloudelliset syyt eivät ole hyväksyttävä peruste heikentää eläinten hyvinvointilakia. Vasta viime vuonna voimaan tulleen eläinten hyvinvointilain avaaminen ja kastraatiokiellon peruminen eivät anna kuvaa, että Suomi haluaa aidosti edistää eläinten hyvinvointia.

Uotila Laura
Animalia ry